
PROGRAMACIÓN
DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA
CURSO 2021-2022
IES ROU

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.
2. MATERIAS.
 - 2.1. FILOSOFÍA 4º ESO.
 - 2.2. FILOSOFÍA 1º DE BACHARELATO.
 - 2.3. HISTORIA DA FILOSOFÍA 2º DE BACHARELATO.
 - 2.4. VALORES ÉTICOS.
 - 2.5. PSICOLOXÍA.
 - 2.6. MATERIAS PENDENTES.
3. ADAPTACIÓN DAS MATERIAS Á DOCENCIA SEMIPRESENCIAL E NON PRESENCIAL.
4. PLAN DE REFORZO.
5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.
6. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.
7. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.
8. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.
9. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

1.INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

O IES República Oriental de Uruguai, é un instituto de Vigo, cidade industrial e importante porto pesqueiro de Galiza. Ubícase no barrio de Teis. Creouse en 1986, e foi evolucionando dende BUP e COU, ata a actual ESO e Bacharelato, reformando as instalacións adaptándose ás distintas necesidades. Hai un alumnado heteroxéneo: diferentes culturas, status social e económico Os cursos son numerosos na ESO e no Bacharelato, xa que se nutre de alumnos que proceden doutros centros.

O departamento de Filosofía está formado neste curso por Celeste Cancela, Mar Hospido e Carmen Fernández(xefa de departamento). Os grupos que lle corresponden son:

- Valores éticos 1º ESO: 2 grupos, 2 horas.
- Valores éticos 2º ESO: 2 grupos, 2 horas.
- Valores éticos 3º ESO: 3 grupos, 2 horas.
- Valores éticos 4ºESO: 3 grupos, 2 horas.
- Filosofía 4º ESO: 1 grupo, 3 horas.
- Filosofía 1º Bacharelato: 6 grupos, 18 horas.
- Historia da filosofía 2º Bacharelato: 3 grupos, 12 horas.
- Psicoloxía 2º Bacharelato: 1 grupo, 3 horas.

2.MATERIAS.

2.1. FILOSOFÍA 4º ESO.

2.1.1.OBXECTIVOS.

A Filosofía deste curso ten como obxectivo primordial dotar ao alumno dunha capacidade básica de comprensión de si mesmo e do mundo que o rodea. Isto require acadar obxectivos previos:

- Desenvolver unha actitude reflexiva e crítica que non acepte nada preconcebido.
- Desenvolver unha capacidade de argumentar de forma coherente.
Coñecer os elementos clave do saber filosófico: orixe, función, características e compoñentes.
- Coñecer a personalidade e valorar a influencia da xenética e do aprendido.
- Valorar o papel da intelixencia emocional na realización persoal.

-
- Coñecer compoñentes socio-culturais do ser humano e potenciar o respecto ás outras culturas.
 - Comprender o funcionamento e os límites da racionalidade humana.
 - Reflexionar sobre as cuestións metafísicas, recoñecendo a importancia destas cuestións para o ser humano.
 - Desenvolver a creatividade.

2.1.2. CONTRIBUCIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.

Na procura dos obxectivos citados, as competencias clave son as seguintes:

1. Competencia lingüística, xa que esixe expresar a súa opinión de forma argumentada.
2. Competencia de aprender a aprender, posto que desenvolve estratexias de aprendizaxe individual e colectiva.
3. Competencia social e cívica, ensina a desenvolver as virtudes cívicas e vivir en sociedade.
4. Competencia dixital, polo uso das TICs nos traballos de investigación e elaboración propia.
5. Competencia científica, xa que se plantexa os límites e as características do coñecemento científico.

2.1.3. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, ESTANDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.

Co fin de facilitar a correspondencia entre os contidos, criterios de avaliación, grao mínimo a acadar, estándares de aprendizaxe e competencias clave; vanse utilizar as iniciais para nomear estes apartados, así respectivamente as iniciais utilizadas son: C, CA, GM, EA e CC. Igualmente se utilizan iniciais para as distintas competencias, p.ex. CS, competencia social e cívica.

BLOQUE 1.A FILOSOFÍA.

C1: A orixe da Filosofía: o paso do mito ao “logos”.

CA: Coñecer o contexto do nacemento da filosofía. Distinguir o pensamento filosófico do pensamento mítico anterior.

GM: Indicar o contexto no que xorde a filosofía. Explicar a diferenza entre mito e pensamento racional.

EA: Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo de saberes prerracionais como o mito.

CC: CS, CCL.

C2: A racionalidade teórico e práctica no saber filosófico.

CA: Coñecer a dimensión teórico e práctica da filosofía. Coñecer os problemas filosóficos e as disciplinas que se ocupan deles.

GM: Distinguir a función teórica e práctica da filosofía.

EA: Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico así como as disciplinas que se ocupan do seu estudo.

CC: CS, CCL, CAA.

BLOQUE 2. A IDENTIDADE PERSOAL.

C1: A personalidade

CA: Coñecer o que é a personalidade e as súas compoñentes: temperamento e carácter.

GM: Definir e utilizar conceptos como personalidade, temperamento e carácter.

EA: Define e caracteriza o que é a personalidade.

CC: CCL, CAA.

C2: Teorías sobre a personalidade

CA: Recoñecer as ideas-clave sobre a personalidade das principais correntes psicolóxicas: Psicoanálise, Condutismo, Psicología Sociocognitiva e Psicología Humanista.

GM: Coñece as aportacións das principais correntes do século XX sobre a personalidade.

EA: Define e utiliza conceptos como: inconsciente, id/ego/superego, reforzo positivo e negativo, condicionamento clásico e operante, eu integrado, factores cognitivos e ambientais. Compara as diferentes correntes psicolóxicas e a súa análise da mente e da conduta.

CC: CCL, CCEC, CSC.

C3: Construindo a propia identidade

CA: Explica os conceptos de autoconhecimento e autoestima. Recoñecer os tipos de identidade.

GM: Coñece os conceptos de autoconhecimento e autoestima e os tipos de identidade.

EA: Distingue autocoñecemento e autoestima. Valora a importancia de ambos. Distingue os tipos de identidade e os pode recoñecer.

CC: CCL, CAA.

C4: A afectividade

CA: Coñecer a condición afectiva do ser humano e a súa importancia na conduta.

GM: Coñece a importancia dos afectos na formación da personalidade.

EA: Define afecto e vida afectiva. Diserta sobre a importancia dos afectos na vida humana.

CC: CCL, CSC, CAA.

C5: A Intelixencia emocional.

CA: Distinguir Intelixencia emocional e lóxica. Valorar a importancia das emocións na conduta humana.

GM: Coñece os conceptos de Intelixencia emocional e lóxica. Recoñece a importancia das emocións na nosa conduta.

EA: Define intelixencia emocional e lóxica. Diserta sobre algunhas emocións positivas como o amor ou a empatía e negativas como a frustración ou a ira.

CC: CSC, CSIEE, CAA, CCL.

BLOQUE 3.O SER HUMANO NA FILOSOFÍA.

C1. A Antropoloxía

CA: Coñecer que é a Antropoloxía, as súas ramas e importancia.

GM: Explica que é a Antropoloxía e a súa necesidade.

EA: Valora a necesidade dunha reflexión sobre a esencia do ser humano. Coñece a Antropoloxía e as súas vertentes.

CC: CCL, CSC.

C2: Teorías sobre o ser humano de Platón e Aristóteles.

CA: Explicar as teorías da alma de Platón e Aristóteles.

GM: Coñece a visión do ser humano de Platón e de Aristóteles.

EA: Distingue o dualismo antropolóxico platónico do hilemorfismo aristotélico. Argumenta a súa opinión sobre ambos.

CC: CCL, CSC, CAA.

C3: A introspección en Agostiño de Hipona.

CA: Coñecer a importancia da introspección proposta por A.H. como método de autoconhecimento e de formación da propia identidade.

GM: Coñecer o papel da introspección proposta por A.H. e a importancia para o ser humano.

EA: Explica o que é a introspección segundo A.H. e a seu papel na formación do ser humano.

CC: CCL, CAA.

C4: O “cogito” de Descartes e o “home-máquina” dos materialistas franceses.

CA: Coñecer e comparar a concepción cartesiana e a concepción mecanicista sobre o pensamento humano.

GM: Coñecer a postura cartesiana e a postura mecanicista do materialismo francés do sec.XVIII.

EA: Coñece a tese cartesiana “Penso, logo existo” e a visión do “home máquina” de Lamettrie. Diserta sobre as consecuencias de ambas.

CC: CCE, CSC, CCL.

C5: A vontade como elemento definatoria do humano.

CA: Coñecer a importancia da vontade. Explicar a tese principal do Existencialismo.

GM: Coñecer o papel da vontade no ser humano. Coñecer a tese existencialista do ser humano como proxecto.

EA: Recoñece o papel da vontade como esencial no ser humano, a súa relación coa liberdade e o papel que otorga a esta o Existencialismo. Expón as súas reflexións sobre a relación vontade-liberdade.

CC: CCL, CCEC, CAA.

BLOQUE 3. A SOCIALIZACIÓN.

C1: Cultura e sociedade

CA: Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano. Distinguir os conceptos de cultura e sociedade.

GM: Explica os conceptos de cultura e sociedade e a súa interrelación.

EA: Define cultura e sociedade. Expresa os principais contidos culturais: ideas, valores, crenzas... .

CC: CCL.

C2: O proceso de Socialización.

CA: Coñecer o proceso de Socialización e relacionar coa propia personalidade.

GM: Coñece as etapas do proceso de Socialización e a súa función.

EA: Describe Socialización primaria e secundaria.

CC: CSC, CCL.

C3. Teorías sobre a orixe da sociedade

CA: Coñecer as 2 teorías sobre a orixe da sociedade e o estado argumentar as propias opinións ao respecto.

GM: Coñecer as teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e reflexionar sobre elas.

EA: Explica as teses principais sobre a orixe do estado e sociedade. Compara a postura da Filosofía clásica grega coa dos filósofos contractualistas.

CC: CCL, CSC.

C4: A comunicación na época das TICs.

CA: Definir o que é a comunicación e analizar a incidencia das novas TICs nela.

GM: Coñecer as TICs e analizar a súa influencia na forma actual de comunicarnos.

EA: Explica que son as TICs e reflexiona sobre as vantaxes e inconvenientes do seu uso na actualidade.

CC: CD, CCL, CSC.

C5. Multiculturalismo e posibles actitudes.

CA: Coñecer o significado de Multiculturalismo e as diferentes actitudes ao respecto: Etnocentrismo, Relativismo e Interculturalismo.

GM: Coñece as diferentes posturas ante o Multiculturalismo.

EA: Recoñece a evidencia do Multiculturalismo. Valora as diferentes actitudes ao respecto. Analiza e busca exemplos en Internet.

CC: CD, CSC, CCEC, CCL, CAA.

BLOQUE 4. O COÑECEMENTO.

C1: As fontes do coñecemento: razón e sentidos.

CA: Coñecer as 2 fontes de coñecemento. Definir: abstracción, experiencia, racionalismo, empirismo.

GM: Coñece a orixe do coñecemento. Distingue as posturas racionalista e empirista.

EA: Distingue a función da razón e da observación no proceso de coñecemento. Coñece as posturas racionalista e empirista.

CC: CCL, CAA.

C2: Posibilidades e límites do coñecemento.

CA: Coñecer as posturas escéptica e dogmática sobre o coñecemento.

GM: Recoñecer os límites e condicionantes do coñecemento.

EA: Explica as teses básicas do escepticismo e do dogmatismo. Diserta sobre os límites e condicionantes do coñecemento.

CC: CCL, CAA, CMCCT.

C3: O proceso de coñecemento.

CA: Coñecer as facultades que interveñen no proceso de coñecemento: percepción, memoria, intelixencia e imaxinación. Recoñecer o papel do cerebro na construción da realidade que coñecemos.

GM: Coñece as facultades que interveñen no coñecemento.

EA: Explica o proceso do coñecemento. Recoñece o papel do suxeito na construción da realidade coñecida. Reflexiona sobre documentais que ilustran este tema, p.ex. sobre a sinestesia.

CC: CCL, CD, CMCCT, CSC, CAA.

BLOQUE 5. REALIDADE E METAFÍSICA.

C1: A Metafísica.

CA: Coñece que é a metafísica e o seu papel no pensamento humano.

GM: Coñece de que trata a metafísica e a súa importancia para o ser humano.

EA: Define que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo radical de preguntar sobre a realidade. Diserta sobre as súas dúbidas metafísicas.

CC: CLC, CCEC, CAA.

C2: A pregunta pola orixe e finalidade do universo.

CA: Coñecer algunhas respostas sobre a orixe e finalidade do universo. Entender a necesidade de facerse esta pregunta.

GM: Coñecer as respostas dadas a esta cuestión. Mostrar unha opinión argumentada ao respecto.

EA: Expresa as dúas respostas posibles sobre a orixe e a finalidade do universo. Define os conceptos de eternidade, principio, creación, finalidade, azar. Argumenta a súa opinión ao respecto.

CC: CLC, CAA, CMCCT.

C3: A pregunta pola liberdade humana.

CA: Coñecer a tese determinista e a indeterminista. Explicar as consecuencias de ambas. Coñecer os tipos de liberdade. Coñecer a postura kantiana e a estoica sobre a liberdade.

GM: Coñecer o determinismo xenético e cultural. Avaliar se aínda así hai liberdade. Distingue os tipos de liberdade.

EA: Explicar o determinismo e a posibilidade do libre albedrío. Definir os tipos de liberdade. Disertar sobre determinismo e libre albedrío aportando exemplos. Explicar as diferentes posturas filosóficas sobre a liberdade.

CC: CLC, CSC, CMCCT ,CAA.

BLOQUE 6. A CREATIVIDADE: A POSIBILIDADE DE TRANSFORMAR.

C1: A Estética.

CA: Coñecer a estética como parte da Filosofía que estuda o proceso creativo e a beleza.

GM: Coñecer en que consiste a estética.

EA: Coñece a función da estética. Diserta sobre o seu papel na vida humana.

CC: CCL, CSC.

C2: Imaxinación e creatividade.

CA: Coñecer conceptos de imaxinación, creatividade, pensamento diverxente, pensamento converxente, serendipia. Coñecer os mecanismos da imaxinación na creación de novas ideas. Recoñecer a creatividade humana como potencialidade de todos.

GM: Coñecer en que consiste a creatividade. Elabora un minitexto fantástico.

EA: Define conceptos como imaxinación, creatividade, pensamento diverxente e converxente, serendipia. Analiza textos fantásticos. Elabora pequenos textos fantásticos.

2.1.4. TEMPORALIZACIÓN.

A temporalización prevista é a seguinte:

-1ª Avaliación : Bloques 1 e 2.

-2ª Avaliación : Bloques 3 e 4.

-3ª Avaliación : Bloques 5 e 6.

2.1.5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.

Entendendo a educación como un proceso de desenvolvemento persoal e, por iso, a metodoloxía estará acorde co período mental do alumno nesa idade. Por conseguinte, evitarase unha aprendizaxe meramente repetitiva e memorística, para promover a participación do alumnado. Para isto apoiáronos, na estratexia de establecer

conexións entre os coñecementos novos e aqueles que xa teñen; e na participación activa do alumnado no seu propio proceso de aprendizaxe.

De acordo co antedito, os 2 polos do proceso de aprendizaxe serán:

1. Actividade da profesora: Consistirá na introdución do tema, que contextualizará a través de “cuestións previas” para deducir os preconceptos dos alumnos. Isto servirá para “organizar” as unidades didácticas con conceptos suficientemente amplos como para servir de incluídores a todos os demais. Ademais haberá unha exposición informativa de todos os puntos máis relevantes do tema e das fontes da información coas que traballarán, tamén para guiar o traballo individual ou en grupos cos textos.

2. Actividade dos alumnos: Para asegurar esa conexión do alumno cos seus conceptos articularemos as unidades didácticas en torno a unha serie de textos breves e accesibles, guiados por preguntas, que permitan unha aproximación ós problemas plantexados. O traballo dos textos centrarase na comprensión e definición do vocabulario específico dos temas e no esforzo por determinar e expresar, oralmente e por escrito, a problemática que se presenta no texto, relacionándoa cos coñecementos xa adquiridos. Os textos tamén irán dirixidos por preguntas que orienten a atención dos alumnos cara ás ideas fundamentais, facilitándolles a adquisición das técnicas básicas do comentario.

Ademais destas actividades proponse como actividades complementarias: elaboración de esquemas ou mapas conceptuais que amosen a estrutura do tema, visionado de documentais e/ou películas relacionadas co tema que irán acompañadas dunha guía didáctica para o comentario e debate posterior, debates abertos sobre temas de actualidade e lecturas de libros ou capítulos que sexan accesibles, análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos, promoción da lectura e composición de textos propios, uso de vocabulario técnico específico e un nivel de rigor lóxico e de coherencia argumentativa, debates nos que desenvolvan a súa capacidade argumentativa.

2.1.6. AVALIACIÓN INICIAL.

Como avaliación inicial, na primeira sesión se fará unha enquisa sobre as súas ideas, prexuízos ou coñecementos acerca da Filosofía. E na segunda e terceira sesión se situará cronoloxicamente aos principais filósofos dando á vez unha visión das etapas fundamentais da Historia.

2.1.7. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

As diversas actividades propostas pola profesora (traballo no caderno, traballo con textos, foros e actividades propostas na Aula Virtual, cuestionarios tipo test ..) serán deseñadas en función dos estándares de aprendizaxe. A realización destes exercicios suporá un 40% da nota de avaliación por trimestre, podendo desgregar esta porcentaxe

en: probas escritas(tipo test, definicións de conceptos, elaboración de esquemas conceptuais, resumos ...) que suporan o 25%; mentras que o traballo e participación tanto na aula presencial como virtual, a realización das fichas didácticas relacionadas co material audiovisual entregado na aula, participación en debates, exposicións orais ... será valorado nun 15%.

O/a estudante realizará un traballo de carácter obrigatorio por avaliación, que suporá o 60% da nota do trimestre. Tamén poderá realizar un traballo voluntario sobre unha lectura que poderá supoñer ata un 10% da nota do trimestre, sempre e cando a calificación do o traballo obrigatorio sexa como mínimo un 3.

A media aritmética das cualificacións resultantes en cada un dos trimestres dará a nota final do curso.

Entenderase que o alumno/a supera a materia se acada unha media aritmética dun 5. a puntuación mínima para facer esta media será dun 4 en cada trimestre. Os/as estudantes con algunha avaliación suspensa con menos de 4, terán que realizar un exame dos contidos non superados.

No caso de que algún estudante quede pendente para a segunda convocatoria deberá realizar o exame no día proposto.

Algúns dos procedementos utilizados na avaliación serán os seguintes: elaboración e comentario en grupo de cuestións previas, realización de esquemas ou mapas conceptuais que recollan a articulación do tema e as relacións entre os conceptos principais, elaboración dun vocabulario onde se recollan os termos básicos de cada bloque, lecturas comprensivas de textos, análise e comentario de textos pertinentes, participación en debates con rigor na expresión oral e exposicións orais.

E os instrumentos de avaliación serán: observación directa do alumnado para avaliar o seu interese, participación e esforzo, e o seu traballo individual e en grupo; as actividades realizadas(comentarios, esquemas, mapas conceptuais, vocabulario...); as probas escritas que inclúan actividades dirixidas a exercitar capacidades como a síntese, a análise, a comparación, a valoración persoal; traballos trimestrais acerca dos núcleos temáticos que se vaian vendo.

2.2 FILOSOFÍA 1º BACHARELATO

2.2.1 OBXECTIVOS

A materia de Filosofía capacita ao alumno para o exercicio do pensamento crítico e independente, co que alcanzar unha mellor comprensión do mundo e de si mesmo. Desta maneira, os principais obxectivos que persegue son:

1. Achegar os coñecementos teóricos e as destrezas prácticas para entender, analizar e propor solucións aos desafíos intelectuais e morais do século XXI.
2. Impulsar o valor da indagación e a reflexión argumentada para descubrir prexuízos e valorar a calidade dos argumentos.
3. Desmontar os argumentos das condutas baseadas nos valores de dominación e vontade de poder.
4. Estimular a deliberación sobre as decisións que rixen a vida cotiá individual e colectiva.
5. Recoñecer a interacción dos fenómenos naturais e culturais.
6. Avaliar o impacto ético e social da tecnoloxía e a ciencia.
7. Gozar con autonomía da arte e a beleza.

2.2.2.CONTRIBUCIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

A Filosofía potencia o desenvolvemento das competencias:

1. Competencia social e cívica, xa que a mellora da sociedade na que vivimos constitúe o seu obxectivo práctico primordial.
2. Competencia en comunicación lingüística, xa que traballa a expresión dun pensamento claro, argumentado e en diálogo cos demais.
3. Competencia de aprender a aprender, xa que exercita as capacidades de relación, abstracción, análise e síntese fundamentais no proceso de aprendizaxe.
4. Competencia científica e matemática dada a simbiose que se produce entre as disciplinas científicas e a Filosofía.
5. Competencia en espírito emprendedor, ao desenvolver a curiosidade animando á acción, creación e innovación.
6. Competencia dixital, polo uso das novas tecnoloxías nos traballo a entregar e os recursos audiovisuais que estas aportan.

2.2.3 CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.

Co fin de facilitar a correspondencia entre os contidos, criterios de avaliación, grao mínimo a acadar, estándares de aprendizaxe e competencias clave, vanse utilizar as

iniciais para nomear estes apartados, así respectivamente as iniciais utilizadas serían: C, CA, GM, EA e CC. Igualmente se utilizan as iniciais establecidas para as distintas competencias.

BLOQUE 1. O SABER FILOSÓFICO.

C1. A orixe da Filosofía: o paso do mito ao logos.

CA: Coñecer o contexto do nacemento da filosofía. Distinguir o pensamento filosófico do pensamento mítico anterior.

GM: Indicar o contexto no que xorde a Filosofía. Explicar a diferenza entre mito e pensamento racional.

EA: Explica a orixe do saber filosófico diferenciando dos saberes prerracionais como o mito.

CC: CS, CCL.

C2: A racionalidade teórica e práctica no saber filosófico.

CA: Coñecer a dimensión teórica e práctica da Filosofía. Coñecer os problemas filosóficos e as disciplinas que se ocupan deles.

GM: Distinguir a función teórica e práctica da Filosofía. Coñecer as diferentes partes da Filosofía.

EA: Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico así como as disciplinas que se ocupan do seu estudio.

CC:CCL,CAA.

BLOQUE 2. O COÑECEMENTO.

C1. Definición, ferramentas e posibilidades de coñecemento.

CA: Coñecer o proceso de coñecemento humano, as dúas fontes: razón e sentidos, e as posibilidades(escepticismo, dogmatismo e actitude crítica).

GM: Entender o proceso de coñecemento: a súa orixe e as facultades que interveñen: percepción, intelixencia, memoria e imaxinación. Desenvolver una actitude crítica ante as posibilidades de coñecemento.

EA: Identifica o papel dos sentidos e da razón no proceso de coñecemento e a súa relación. Coñece o proceso de coñecemento. Desenvolve una actitude crítica respecto aos graos de coñecemento e os seus límites.

CC: CCL, CAA,CD.

C2: Modelos explicativos do coñecemento: Racionalismo versus Empirismo, Universalismo versus Relativismo, Innatismo ou Aprendizaxe.

CA: Distinguir e argumentar os modelos indicados.

GM: Explicar os modelos indicados.

EA: Coñece e explica teorías acerca do coñecemento: Racionalismo, Empirismo, Universalismo, Relativismo, Innatismo.

CC: CCEC,CD.

C3: A lóxica.

CA: Coñecer en que consiste a lóxica aristotélica e a proposicional, e apreciar o seu valor para desenvolver o razoamento correcto. Derivar conclusións lóxicas dos siloxismos. Coñecer e utilizar as regras básicas da lóxica proposicional. Coñecer as principais falacias.

GM: Coñecer a función da lóxica aristotélica e a proposicional e saber utilizala resolvendo exercicios prácticos(sacar conclusións lóxicas, simbolizar, taboas de verdade). Detectar e identificar os tipos de falacias.

EA: Coñece os fundamentos básicos da lóxica proposicional e utiliza os seus elementos e regras, así como as principais falacias utilizadas na vida cotiá.

CC: CCMCT, CCA.

BLOQUE 3. A REALIDADE.

C1. Introducción á metafísica. Orixe do termo. As dúas concepcións básicas acerca da realidade. Realidade e aparencia.

CA: Coñecer o termo metafísica e a súa necesidade. Coñecer os dous sentidos da realidade. Distinguir realidade e aparencia.

GM: Comprende a necesidade da pregunta pola realidade. Distingue os dous tipos de realidade: a verdadeira e a aparente.

EA: Coñece a metafísica e a súa función.

CC: CAA, CCL.

C2. Teorías metafísicas: monistas/pluralistas, materialistas/espiritualistas.

CA: Coñecer as diferentes teorías metafísicas. Analizar e recoñecer ditas teorías.

GM: Coñece as diferentes teorías metafísicas. Identifica ditas teorías .

EA: Coñece teorías acerca da realidade. As reconece e as pode argumentar e comparar.

CC: CAA,CCL.

C3. As principais cuestións metafísicas: a morte, a liberdade , o sentido da existencia humana. Diversidade de perspectivas.

CA: Coñecer diferentes teorías acerca da morte, a liberdade e o sentido da existencia.

GM: Explicar diferentes teorías sobre a morte, a liberdade e o sentido da existencia.

EA: Describe diferentes teorías sobre a morte, a liberdade e a existencia humana.
Compara e analiza.

CC: CCEC, CCL, CAA.

BLOQUE 4 . O SER HUMANO.

C1. A orixe do ser humano.

CA: Coñecer a diferenza entre Fixismo e Evolucionismo. Coñecer as teorías evolucionistas e as súas aportacións. Coñecer os procesos de Hominización e Humanización.

GM: Distinguir Fixismo e Evolucionismo. Coñecer as aportacións de Lamarck, Darwin, Mendel e o Mutacionismo na explicación do proceso evolutivo. Diferenciar Hominización de Humanización e comprender a súa relación.

EA: Utiliza con rigor conceptos como: Fixismo, Evolución, "A función crea o órgano", Adaptación ao medio, Supervivencia do mais apto, Selección natural, Xen, Mutación... . Coñece as teorías evolucionistas e pode explicar a súa contribución ao explicar o proceso evolutivo. Identifica os logros fundamentais do proceso de Hominización e Humanización.

CC: CCL, CSC, CMCT.

C2. O ser humano como animal cultural.

CA: Coñecer a diferenza entre a dimensión natural e cultural do ser humano. Definir cultura. Coñecer e adoptar una postura crítica ante as diferentes actitudes respecto á diversidade cultural.

GM: Distinguir o natural do cultural. Explicar en que consiste a cultura. Distinguir entre Etnocentrismo, Relativismo e Interculturalismo así como coñecer as súas consecuencias.

EA: Utiliza con rigor os conceptos de Cultura, Subcultura, Contracultura, Etnocentrismo, Relativismo, Interculturalismo, Multiculturalismo, Universal cultural... . Argumenta con coherencia a distinción Natureza-Cultura.

CC: CSC, CCL, CCEC, CAA.

C3. O debate Natureza-Cultura.

CA: Recoñecer e reflexionar de maneira argumentada sobre a interacción dialéctica entre Natureza e Cultura, entre o innato e o adquirido. Coñecer posturas filosóficas e científicas relativas a este debate: Hobbes e Freud fronte a Rousseau. Coñecer as biotecnoloxías e o papel da Bioética.

GM: Coñecer a diferenza entre o innato e o aprendido e a súa correlación. Identificar posturas filosóficas ao respecto. Definir e coñecer as biotecnoloxías, o seu uso e a necesidade da Bioética.

EA: Identifica e expón en que consiste a compoñente natural innata do ser humano e a súa relación cos elementos culturais. Diserta sobre o ser humano como resultado da dialéctica entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido. Utiliza con rigor conceptos como Innatismo e Ambientalismo... . Utiliza con rigor os conceptos de biotecnoloxía e Bioética e a súa utilidade.

CC: CMCT, CCEC, CSIEE, CSC ,CCL.

BLOQUE 5. A EXPERIENCIA ESTÉTICA E A ARTE.

C1. A experiencia estética e a arte.

CA: Coñecer a evolución histórica da idea de beleza. Analizar o canon de beleza actual. Argumentar sobre a relación beleza exterior /interior,física/intelectual e moral. Argumentar sobre a función da beleza e a arte na sociedade actual.

GM: Coñecer diferentes ideas de beleza. Distinguir a beleza obxectiva e subxectiva. Identificar varias funcións da arte.

EA: Define tipos de beleza e coñece a evolución histórica do concepto. Reflexiona sobre a procura da beleza na sociedade actual e as funcións da arte.

CC: CCL, CCEC, CSC.

6. A ÉTICA.

C1. Ética e Moral. Ética e Dereito, Ciencia e Relixión.

CA: Distinguir Ética e Moral. Coñece as diferenzas entre Ética e outros saberes normativo(Dereito, Ciencia).

GM: Diferenciar Ética e Moral, argumentar cal é teórica e cal práctica. Recoñecer a necesidade da Ética para o ser humano. Distinguir a Ética doutros saberes normativos.

EA: Coñece a diferenza entre Ética e Moral. Recoñece a necesidade da Ética para o ser humano. Coñece a especificidade da Ética fronte aos outros saberes normativos.

CC: CCEC, CCL.

C2: A acción moral.

CA: Coñecer as condicións para poder xulgar moralmente e aplicalas a exemplos concretos.

GM: Recoñecer as condicións que posibilitan o xuízo moral.

EA: Recoñece a importancia da racionalidade, liberdade e responsabilidade como requisitos do xuízo moral.

CC: CCEC, CCL, CSC.

C3. Éticas materiais e Éticas formais.

CA: Coñecer a diferenza entre éticas materiais e formais. Coñecer e valorar as principais éticas ao longo da Historia.

GM: Diferenciar Éticas Materiais e Éticas Formais. Coñecer a ética aristotélica, epicúrea, tomista e kantiana.

EA: Distingue entre Ética material e formal. Identifica cales son de cada tipo. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas. Usa con rigor lóxico conceptos como: ética material, ética formal, Eudemonismo, Hedonismo, Lei natural, imperativo categórico.

CC: CCEC, CCL, CSC.

BLOQUE 7 . A POLÍTICA.

C1. A necesidade da sociedade para o ser humano. Teorías sobre a orixe da sociedade.

CA: Recoñecer a necesidade da sociedade para a realización do ser humano. Coñecer a teoría da orixe natural da sociedade e a de orixe contractualista sobre a lexitimidade do Estado. Distinguir as posturas dos filósofos contractualistas.

GM: Identificar ao ser humano como animal político. Coñecer e argumentar as diferentes teorías sobre a orixe da sociedade.

EA: Coñece a importancia do contexto socio-político para o ser humano. Identifica as diferentes teorías sobre a orixe da sociedade e do poder.

CC: CSC, CLC.

C2. A actividade política.

CA: Coñecer as diferentes institucións do estado e axentes políticos. Coñecer o modelo democrático actual. Distinguir claramente os 3 poderes. Coñecer as principais ideoloxías. Coñecer as mais célebres utopías.

GM: Identificar os principais axentes políticos. Explicar as características da democracia. Recoñecer as ideoloxías e utopías mais destacadas.

EA: Coñece as institucións e os axentes políticos. Coñece o modelo de estado español e a súa forma de goberno, a democracia. Identifica as principais ideoloxías do séc.XX. Valora a función da utopía e coñece as mais famosas. Utiliza con rigor lóxico conceptos como: grupos de presión, partidos políticos, democracia, Constitución, Estado de Dereito, poder executivo, poder lexislativo, poder xudicial, Marxismo, Fascismo, Liberalismo, utopía... .

CC: CSC, CCEC, CAA, CCL, CD.

2.2.4. TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS.

A temporalización dos contidos desta materia é a seguinte:

1ª Avaliación : Bloque 1 e 2.

2ª Avaliación: Bloque 3 e 4.

3ª Avaliación: Bloque 5, 6 e 7.

2.2.5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

O desenvolvemento da clase consistirá na resolución de cuestións seguindo o método socrático, intentando que o alumno chegue por si mesmo ás respostas a partir dos temas elaborados polo profesor, da lectura de textos e dunha breve explicación que se ampliará na corrección e na definición dos principais conceptos. Faise así para potenciar a súa iniciativa na resolución de problemas, facer ver ao alumno a súa capacidade de dedución sen necesidade de recurrir a outras fontes que a súa propia mente, e mellorar a comprensión na lectura e as estratexias de busca de información. Intentando tamén eliminar certa tendencia ao "corta e pega" e "chapar" sen entender.

Os principais materiais e recursos utilizados son os seguintes:

-
- Análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos.
 - O traballo colaborativo como un medio para desenvolver estratexias de conceptualización, comunicación e empatía intelectual e emocional.
 - Uso de vocabulario técnico específico e un nivel de rigor lóxico e de coherencia argumentativa .

Se utilizarán outros materiais didácticos como películas, documentais, xornais e textos.

2.2.6. AVALIACIÓN INICIAL.

Dado que é una materia nova, como avaliación inicial se fará unha exposición en diálogo cos alumnos sobre as diferentes etapas, situando os principais filósofos e correntes filosóficas coa finalidade de valorar o nivel de comprensión dos principais acontecementos que marcaron a historia e supuxeron un cambio de pensamento e situalos na cronoloxía e nos principais temas da filosofía.

2.2.7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Os criterios de avaliación, indicados detalladamente no apartado 2.2.3, céntranse na consecución dos seguintes logros:

- Comprensión dos elementos fundamentais que constitúen o saber filosófico, científico e mítico.
- Competencia lingüística no vocabulario filosófico.
- Comprensión e diferenciación das principais teorías sobre a orixe do ser humano.
- Distinción entre cultura, subcultura e contracultura.
- Comprensión das diferentes posturas ante o Multiculturalismo.
- Comprensión da relación entre natureza e cultura e o debate respecto ao peso de cada una delas.
- Comprensión dos aspectos fundamentais da ontoloxía.
- Comprensión dos aspectos fundamentais da lóxica.
- Comprensión dos aspectos fundamentais da estética.
- Comprensión dos aspectos fundamentais da ética e política.
- Autonomía e iniciativa persoal na resolución de problemas.

Para a cualificación se terá en conta o traballo de clase para redondear a nota(un 10%).

A proba ou probas escritas se valorarán nun 90%. Estas probas escritas de cada avaliación serán de cuestións de expor, argumentar, relacionar, razoar, por exemplos, definir conceptos, facer comentarios sobre textos breves..., similares ás traballadas na clase. Se valorará o contido e tamén a forma(expressión adecuada e lóxica, sen contradicións, utilización dos termos filosóficos estudados e ortografía e presentación correcta).Se terá en conta especialmente a comprensión e a reflexión persoal das ideas expostas, así como a capacidade de relacionalas adecuadamente, polo que se valorarán menos aquelas respostas que coincidan na súa maior parte co texto dos apuntes.

A cuantificación de cada cuestión estará especificada na proba, cuxa puntuación total será 9. Haberá unha recuperación de cada avaliación. A proba final de xuño constará de cuestións, nun porcentaxe similar de preguntas a cada unha das avaliacións pendentes por avaliación, cuxa cuantificación virá especificada na proba. O mesmo tipo de proba e de criterios se utilizarán na proba de setembro. As actividades como traballos, exposicións e lectura de libros serán voluntarias e recibirán unha puntuación que permitirá subir a nota da avaliación. O 10% da nota restante virá destas actividades, a asistencia e o actitude en clase.

2.3. HISTORIA DA FILOSOFÍA 2º BACHARELATO.

A materia Historia da Filosofía, ademais de ser unha materia que dá sentido e continuidade desde unha perspectiva histórica ás ideas que se presentaron nas materias de Filosofía de cuarto de ESO e Filosofía de primeiro de Bacharelato, contribúe ao desenvolvemento integral dos alumnos e das alumnas, xa que permite tomar conciencia do seu ser como ser pensante e autónomo, e reflexionar sobre as súas propias crenzas, ideas e convicións e as do mundo que hai arredor, de xeito crítico e razoado, e rexeitalas e/ou modificalas, ou asumilas como parte de si.

2.3.1. OBXECTIVOS.

Os obxectivos desta materia son os seguintes:

1. Coñecer e comprender os diferentes aspectos (temas, escolas, autores) que integran os periodos nos que se divide a Historia da Filosofía.
2. Comprender a relación entre os problemas e as teorías propostas co contexto histórico.
3. Recoñecer a trascendencia dos problemas filosóficos para a comprensión do mundo actual.
4. Aprender a ler e comentar textos filosóficos establecendo entre eles un diálogo crítico que leve a súa interpretación, comparación e localización.
5. Asimilar os conceptos filosóficos e utilizalos como ferramentas que permiten formular e explicar cuestións tanto humanísticas como científicas.
6. Desenvolver e consolidar a actitude crítica ante opinións contrapostas, someténdoa a unha reflexión racional, e analizar os conceptos previos, prexuízos e posición ideolóxicas que poidan existir como condicionantes.
7. Comprender e valorar o desenvolvemento das ideas como un continuado esforzo da razón, e que o diálogo racional é a orixe do mesmo.

2.3.2. COMPETENCIAS CLAVE.

De acordo cos obxectivos, as competencias clave son as seguintes:

a)A competencia en comunicación lingüística, a través de argumentacións, análises de textos relevantes, definicións de termos, resolución de cuestións.

b)As competencias sociais e cívicas preséntanse asociadas a numerosos estándares de aprendizaxe da materia que poñen o alumnado en relación co proceso de formación e transformación da sociedade humana desde as súas orixes, e permiten coñecer os seus problemas e as respostas que se deron ao longo da historia.

c)A competencia de aprender a aprender contribúe a que o alumnado sexa quen de aprender por si mesmo, ao consolidar esta faceta noutros ámbitos, así como de cara ao futuro. Xa que logo, pídesse reflexionar, aprender en equipo, comprender e explicar.

d)A competencia dixital desenvólvese realizando comentarios través da TIC, utilizando ferramentas informáticas.

e)Foméntase tamén a consecución, entre outras, da competencia de conciencia e expresións culturais, xa que se recorre constantemente ao diálogo entre épocas e autores/as anteriores, facendo unha revisión das súas achegas ao ámbito das expresións culturais a nivel histórico.

2.3.3. CONTIDOS, CRITERIO DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, COMPETENCIAS E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN .

A materia está organizada en cinco bloques: o primeiro é transversal e, polo tanto, reaparecerá ao longo de todo o currículo, trátase da análise de textos, os outros catro bloques corresponden coas catro épocas máis relevantes da historia no relativo ao pensamento: Grecia Antiga, a Idade Media, a Modernidade e a Ilustración e a filosofía da Idade Contemporánea, que chega a ocuparse de autores/as e problemas actuais. Estes catro bloques están estruturados a través de autores/as salientables, dos/das que se sinala a súa terminoloxía, os textos máis representativos e as súas teorías características, e se contextualizan con outros/as autores/as ou épocas, resaltando á súa vez as súas contribucións á sociedade e á súa época.

Deste modo os contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias determinados polo curriculum desta materia son os seguintes:

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. Contidos transversais			
b d e h	B1.1. Comentario de texto. B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.
			HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.
			HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.
a b c d e	B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.
			HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns.
b d e g m	B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.	B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os procedementos do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.	HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.
			HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaos con rigor.
			HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.
			HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.
d g m	B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.	B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.	HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos.
			HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.
			HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.
Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga			
b c d e h	B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. B2.2. Dialéctica socrática. B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.	B2.1. Coñecer a orixe da filosofía en Grecia e comprender o primeiro gran sistema filosófico, o de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude, en relación coa filosofía presocrática e o xiro antropolóxico de Sócrates e os Sofistas, valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Grecia antiga, e apreciando criticamente o seu discurso.	HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mimese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor.
			HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude.
			HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.
			HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			a súa defensa da inclusión das mulleres na educación.
b d e h	B2.5. A física de Demócrito. B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.	B2.2. Entender o sistema teleolóxico de Aristóteles, en relación co pensamento de Platón e a física de Demócrito, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e cos cambios socioculturais da Grecia antiga.	HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros. HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonista e a política, en comparación coas teorías de Platón. HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles. HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións.
d e h l	B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. B2.9. Científicos helenísticos. B2.10. A Biblioteca de Alexandría.	B2.3. Coñecer as escolas éticas xurdidas no helenismo, como o Epicureísmo, o Estoicismo e o Escepticismo, valorar o seu papel no contexto socio-histórico e cultural da época, e recoñecer a repercusión dos grandes científicos helenísticos, apreciando a gran importancia para occidente da Biblioteca de Alexandría.	HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina.
Bloque 3. A filosofía medieval			
b c d e h	B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.	B3.1. Explicar a orixe do pensamento cristián e o seu encontro coa filosofía a través das ideas fundamentais de Agostiño de Hipona, apreciando a súa defensa da liberdade, da verdade e do coñecemento interior ou a historia.	HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona.
d	B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e	B3.2. Coñecer a síntese de Tomé de Aquino, en relación co	HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe,

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
e h	fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.	agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Media.	verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor.
			HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.
			HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.
HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.			
d e h	B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillaume de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.	B3.3. Coñecer algunha das teorías centrais do pensamento de Guillaume de Ockham, cuxa reflexión crítica supuxo a separación entre razón e fe, a independencia da filosofía e o novo pulo para a ciencia.	HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillaume de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade.
Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración			
b c d e h j	B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana. B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. B4.3. Implicacións da revolución científica. B4.4. Realismo político de Maquiavelo.	B4.1. Comprender a importancia do xiro do pensamento occidental que se deu no Renacemento e que anticipa a modernidade, valorando o novo humanismo que enzalza a "dignitas hominis", a investigación dos prexuízos do coñecemento de F. Bacon e as implicacións da Revolución Científica, e coñecer as teses fundamentais do realismo político de N. Maquiavelo.	HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana.
			HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores.
b c d e h	B4.5. Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico. B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e	B4.2. Entender o racionalismo de Descartes, distinguíndoo e relacionándoo coa filosofía humanista e o monismo panteísta de Spinoza, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios	HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor.
			HFB4.2.2. Comprende e explica con

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
	o seu contexto.	socioculturais da Idade Moderna.	<p>claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval.</p> <p>HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes.</p> <p>HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.</p>
b c d e h l	<p>B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto</p> <p>B4.8. Locke: liberalismo político.</p>	B4.3. Coñecer o empirismo de Hume en relación co liberalismo político de Locke, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	<p>HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor.</p> <p>HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.</p> <p>HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaos coas solucións aportadas por Hume.</p> <p>HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.</p>
b c	B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de	B4.4. Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J.	HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
d e h	natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana.	transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.
b c d e h	B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. B4.11. Lei Moral e paz perpetua. B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	B4.5. Comprender o idealismo crítico de Kant, en relación co racionalismo de Descartes, o empirismo de Hume e a filosofía ilustrada de Rousseau, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nómeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor. HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant. HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións
Bloque 5. A filosofía contemporánea			
b c d e h	B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo. B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.	B5.1. Entender o materialismo histórico de Marx, en relación co idealismo de Hegel e con Feuerbach, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Contemporánea.	HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor. HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			<p>individuo.</p> <p>HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx.</p> <p>HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social.</p>
b c d e h	<p>B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora.</p> <p>B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto.</p> <p>B5.5. A vontade en Schopenhauer.</p>	<p>B5.2. Comprender o vitalismo de Nietzsche en relación co vitalismo de Schopenhauer, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea.</p>	<p>HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícaos con rigor.</p> <p>HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea.</p> <p>HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche.</p> <p>HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade.</p>
b c d e h	<p>B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.</p>	<p>B5.3. Entender o raciovitalismo de Ortega y Gasset en relación con figuras da filosofía española, como Unamuno, e do pensamento europeo, e valorar as influencias que recibe e a repercusión do seu pensamento no desenvolvemento das ideas e a rexeneración social, cultural e política de España.</p>	<p>HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplícaos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros.</p>

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			<p>HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras.</p> <p>HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia.</p>
b c d e h	<p>B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso.</p> <p>B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.</p> <p>B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.</p> <p>B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.</p>	<p>B5.4. Coñecer as teses fundamentais da crítica da Escola de Frankfurt, analizando a racionalidade dialóxica de Habermas, relacionándoo coa filosofía crítica da Escola de Frankfurt, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. Coñecer as teses máis definitorias do pensamento posmoderno, identificando as teses fundamentais de Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e valorar criticamente a súa repercusión no pensamento filosófico a partir de finais do século XX.</p>	<p>HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor.</p> <p>HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación.</p> <p>HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea.</p> <p>HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza.</p> <p>HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento</p>

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.
			HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.

Este amplo curriculum é concretado pola CIUG que establece os contidos, modelo de exame e criterios de avaliación e cualificación da proba de selectividade. Deste modo, os estándares de aprendizaxe e graos de consecución dos mesmos se reducen aos seguintes:

Distribución dos estándares de aprendizaxe en opcións A e B

Opción A

A orixe do cosmos na corrente presocrática.

Realidade e coñecemento en Platón.

Platón: antropoloxía e política.

Descartes: o problema do método e a evidencia do “cogito”.

O liberalismo político de Locke.

Os límites do coñecemento en Kant.

A lei moral en Kant.

Opción B

Dialéctica socrática e relativismo dos sofistas.

Física e metafísica en Aristóteles.

Ética e política en Aristóteles.

O problema razón/fe na filosofía medieval.

Hume: crítica das ideas de sustancia e causalidade.

Razón e progreso na Ilustración.

Marx: Alienación e ideoloxía.

Nietzsche: crítica da cultura occidental.

Ortega y Gasset: a razón vital.

A temporalización destes estándares será a seguinte:

- 1ª avaliación : Filosofía grega: Presocráticos, Sócrates, Platón e Aristóteles.

- 2ª avaliación : Filosofía cristiá e Filosofía moderna: Descartes, Locke e Hume.

- 3ª avaliación : Filosofía Moderna: Kant e Filosofía Contemporánea: Marx, Nietzsche e Ortega y Gasset.

2.3.4. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.

Haberá un previo coñecemento da filosofía de cada autor traballando sobre os temas elaborados polo profesor, seguindo o método socrático consistirá nunca serie de preguntas guiadas ata que o alumno chegue por si mesmo a entender as propostas filosóficas de cada época.

Se promoverá que os alumnos se enfronten aos textos e aos contidos desde unha postura reflexiva, cun certo grao de elaboración das súas propias ideas sobre os problemas filosóficos formulados, cun interese especial por comprender as propostas do autor e por atender ao contexto socio-cultural no que se plantexan. O comentario de texto convírtese así nun contido procedemental básico, complementado previamente polo estudo do ámbito histórico e cultural. Para facilitar a realización deste comentario o profesor proporá e explicara un esquema a seguir que integre as partes que se piden no exame: contexto, análise do texto, estándar, outros autores e actualidade do tema. Este exercicio de composición fomentará a capacidade de establecer relacións e a de argumentar, habilidades necesarias para acadar a madurez intelectual.

Non hai libro de texto proposto, a profesora elabora os apuntes de cada tema e facilita ao alumno que o solicite os manuais para calquer consulta ou os presta para todo o curso.

2.3.5. AVALIACIÓN INICIAL.

Como avaliación inicial realizaranse actividades de repaso de tipo xeral sobre o obxecto das diferentes partes da Filosofía e a cronoloxía dos autores ,coa finalidade de situarse historicamente e “refrescar” os conceptos necesarios para iniciar esta materia.

2.3.6. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Estes criterios de avaliación e cualificación veñen concretados pola CIUG, que ofrece o modelo de exame a seguir.

Así a estrutura da proba será a seguinte:

1. Un estándar de aprendizaxe dos tres bloques históricos acompañado dun fragmento ilustrativo do mesmo. A resposta consistirá en comentar o fragmento e, a partir do devandito comentario, desenvolver o estándar. Cualificación máxima.- 6 pts. (60 % da proba)

2. Un estándar de aprendizaxe dun dos dous bloques históricos restantes.

A resposta consistirá no desenvolvemento do estándar. Cualificación máxima.- 4 pts. (40 % da proba)

Exemplo de exame:

1. Comenta o fragmento proposto e, a partir do comentario, desenvolve a cuestión seguinte. (Cualificación máxima.- 6 pts.)

O liberalismo político de Locke

“89. Polo tanto, onde queira que calquera número de persoas se xunten nunha sociedade dispostas a abandonar cada un o seu poder executivo da lei da natureza, e a renunciar a él a favor do poder público, alí e só alí haberá unha sociedade política ou civil. E isto dase onde queira que un número calquera de seres humanos, en estado de natureza, pase a formar unha sociedade co fin de construír unha sociedade ou corpo político baixo a soberanía dun goberno supremo, ou tamén cando calquera particular se une e incorpora a un goberno xa feito.” (J. Locke, Segundo tratado sobre o goberno)

2. Alienación e ideoloxía en Marx. (Cualificación máxima.- 4 pts.)

Este modelo de proba está pendente do que a CIUG decida para este curso, xa que seguimos en situación de Covid non se esperar cambios.

A cualificación global do exame e os criterios de cualificación son os seguintes:

1ª parte.- a cualificación máxima será de 6 pts.: 3 para o comentario e 3 para a cuestión proposta.

No comentario valorarase a comprensión do texto, especialmente no que atinxe aos seus conceptos fundamentais e estrutura argumentativa, e a relación entre o texto e un contexto máis amplo (o autor e o seu lugar na historia da filosofía).

A avaliación da cuestión teórica farase en base á pertinencia dos contidos informativos da resposta, á precisión no uso dos conceptos, e á coherencia e articulación discursiva da exposición.

Tanto no comentario como na cuestión, terase tamén en conta a corrección expresiva e gramatical.

2ª parte.- a cualificación máxima será de 4 ptos.

A avaliación da cuestión teórica farase —coma no caso anterior— en base á pertinencia dos contidos informativos da resposta, á precisión no uso dos conceptos, e á coherencia e articulación discursiva da exposición. Tamén se terá en conta a corrección expresiva e gramatical.

Para cualificar os logros os procedementos farase unha proba escrita por cada autor, aínda que Presocráticos, Sócrates e Sofistas e Platón irán na mesma, igualmente Locke e Hume e Nietzsche e Ortega. Esta proba segue o modelo de exame proposto da CIUG e os criterios de cualificación. O 90% da cualificación procederá desta proba e ata o 10% restante pode proceder dos traballos voluntarios entregados(comentarios) e a actitude de traballo en clase. O aprobado está no 5.

Hai unha proba escrita de recuperación de cada exame excepto do último, e en maio unha recuperación final dos exames non superados. Este exame de recuperación final non corresponderá co modelo da CIUG debido á falta de tempo que requeriría para os alumnos que teñen moitos temas non superados xa que cada exame está pensado para 90 minutos de duración. Por este motivo esta recuperación consistirá en desenvolver estándares dos temas pendentes. Así o número de estándares dependerá de cada alumno, e a cualificación total virá dada por 10/número de estándares. Os criterios de cualificación serán os mesmos que nos exames habituais se valorarán tanto as formas(corrección gramatical e ortográfica, coherencia, non contradicións, uso do vocabulario filosófico ...) como nos contidos que deben ser argumentados.

Debido á experiencia vivida no curso pasado de fraude académico co plaxio nos traballos e a copia nas probas escritas mediante dispositivos electrónicos(comunicación electrónica, móbiles, auriculares ...), que poden levar a unha variación significativa da cualificación o que sería unha inxustiza e falta de respecto cara ao alumnado que fai dignamente o seu traballo, e que tamén afecta negativamente ao alumno/a que copia xa que non aprende os contidos, nin desenvolve as capacidades para pensar e obrar por si mesmo, nin os valores morais necesarios para vivir en sociedade.

Considerando que non podemos caer na laxitude e externalización do problema, é necesario fomentar un clima xeral de honestidade e integridade académica. Polo que se se detectan os dispositivos electrónicos indicados no exame ou a proba realizada presenta calquera destas características non se considerará aprobada:

- Literalidade total ou excesiva na redacción do exame co tema a desenvolver elaborado pola profesora.
- Aparición de expresións absurdas ou incoherentes nalgunha parte da proba.
- Ausencia ou graves incoherencias nos apartados que supoñen máis elaboración e argumentación individual como a análise do texto ou a actualidade do tema. Non esquezamos que a primeira cuestión é un comentario, non sería tal se non houbera análise de texto.

Nestes 3 casos realizarase en calquera dos 3 días posteriores ao exame unha verificación oral dos contidos da proba. Non se considerarán válidos argumentos do tipo “é que eu sempre chapo e xa esquecín todo”, xa que os contidos e os textos están todos explicados e analizados na clase, na materia sempre ten que haber argumentación e en ningún caso “copiar e pegar”. Se o alumno/a non supera dita verificación o exame estará suspenso. Se se atopa ou detecta no exame algún dos dispositivos non permitidos directamente se considerará o exame suspenso e se fará unha amonestación. Se isto se repite se pedirá unha sanción.

Estas medidas atópanse recollidas nas Normas de convivencia en relación ao alumnado, que o alumnado coñece e que o pai/nai ou titor legal e alumnos maiores de idade aceptan cando se matriculan. Entre estas medidas están:

Art. 1. O alumnado respectará a todos os membros da comunidade educativa.

Art. 8. O alumnado non poderá utilizar o móbil ou outros aparellos electrónicos nos periodos lectivos.

2.4. VALORES ÉTICOS.

2.4.1. OBXECTIVOS.

Esta materia pretende desenvolver os valores que permitirán ao alumno levar a cabo unha vida persoal e social digna e satisfactoria. Desta maneira os obxectivos que persegue son os seguintes:

1. Orientar ao alumno adolescente na escolla do seu proxecto de vida persoal.
2. Construír unha reflexión sobre os valores e normas que determinan as súas decisións.
3. Promover relacións sociais baseadas no recoñecemento da dignidade do ser humano, o respecto á diversidade co fin de acadar maiores cotas de xustiza ,tanto a nivel individual como social.

2.4.2.CONTRIBUCIÓN A ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

En base os obxectivos, as competencias que se desenvolven nesta materia son:

- 1.Competencia social e cívica, xa que profundiza na análise da sociedade na que vivimos e os valores que rixen nesta, para coñecela e melloralala.
 - 2.Competencia en comunicación lingüística, pola procura de rigor e claridade na exposición das propias ideas e o uso do diálogo para aprender outros puntos de vista.
 - 3.Competencia de aprender a aprender, posto que esixe argumentos razoados e establecer relacións entre diferentes opinións.
 - 4.Competencia en espírito emprendedor, xa que require de creatividade, sentido crítico e non estancamento.
- 2.Competencia científica e matemática, xa que se analizan coñecementos científicos e se manexan nalgúns casos procedementos matemáticos.
 - 3.Competencia dixital, xa que se recorre á selección e procesamento de información dixital así como os medios dixitais para a expresión e comunicación.

2.4.3. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTANDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS.

O currículo da materia está estruturado en seis bloques temáticos con enfoques, perspectivas e niveis de fondura diferente. Son os seguintes: "A dignidade da persoa", "A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais", "A reflexión ética", "A xustiza e a política", "Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos" e, por último, "Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía". As diferenzas entre bloques e o ter en conta os diversos momentos do desenvolvemento cognitivo do alumnado nesta etapa foron os motivos determinantes de que, no currículo do primeiro ciclo, os alumnos e as alumnas de primeiro de ESO traballen o referido á personalidade e á súa constitución, a ineludibilidade dos problemas morais e a introdución á reflexión ética e política. En segundo de ESO abórdanse as achegas que, no campo da reflexión moral, fixeron os/as grandes pensadores/as e filósofos/as da historia, así como as conexións necesarias entre o campo da ética, o do dereito e o da política; conexións nas que o concepto de xustiza ocupa un papel central. En terceiro de ESO, curso final do ciclo, os temas atinxen á configuración da vida social e política, pondo como criterio ético básico dunha sociedade xusta o respecto á DUDH e os valores que a conforman, e vendo que tanto a Constitución Española como o Estatuto de Autonomía de Galicia se axustan a este criterio e o enriquecen. No cuarto curso da etapa retómanse xa, pero desde un nivel de afondamento superior, todos os temas que

foron xurdindo nos cursos previos, tendo como horizonte que o alumnado, ao final da etapa, estea xa capacitado para levar a cabo o proxecto máis importantes de aqueles nos que se embarcarán: o dunha vida persoal e social digna e satisfactoria.

1º de ESO

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. A dignidade da persoa			
a d h	B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico.
			VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.
			VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".
a b d e g h	B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente. B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.	B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus membros, coa finalidade de tomar conciencia da necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta.	VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida.
			VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.
a f g j	B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.	B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecela con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal.	VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.
a d g h	B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.	B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade no ser humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade.	VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade.
			VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
a b d e g h	B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral. B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.	B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano.	VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.
			VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.
			VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras
a b d g h m	B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. B1.13. Introspección: autocoñecemento, autocontrol e autonomía.	B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade de empregar a introspección para recoñecer emocións e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais.	VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.
			VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.
			VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.
a d g m	B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. B1.15. Persoa como proxecto vital.	B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima.	VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.
			VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais			
a b d e g h	B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relación interpersoais na sociedade.	B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos.	VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral. VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade. VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.
a b d e g h ñ	B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.	B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais.	VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive. VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos. VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais.
a h	B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.	B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os	VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
		límites da liberdade persoal e social.	
a b d h	B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.	B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersoal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas.	VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.
a b d g h	B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición. B2.10. Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas. B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais.	B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais, coa finalidade de incorporar á súa personalidade algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora.	VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas. VEB2.5.2. Aмосa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc. VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilízalos de forma natural na súa relación coas demais persoas. VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersoal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raído, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilízalas no momento adecuado.
a b d h	B2.12. Valores e virtudes éticas nas relación interpersoais. B2.13. Deber moral e cívico do auxilio.	B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias.	VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc. VEB2.6.2. Elaborar unha lista con

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.
			VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.
Bloque 3. A reflexión ética			
a d h	B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.
			VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.
a d f h	B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas.	VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.
a b d e f g h	B3.3. Liberdade e concepto de persoa. B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa .
			VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.
			VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.
a	B3.6. Valores. O seu papel na vida	B3.4. Xustificar e apreciar o papel	VEB3.4.1. Explica o que son os

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
b d e h	individual e colectiva. B3.7. Clases de valores. B3.8. Xerarquías de valores.	dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa natureza e a súa importancia.	valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas. VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc. VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.
a d h	B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos.	B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.
a d e g h	B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.	B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas, como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á comunidade.	VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc. VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos			
a c d h	B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.	B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos.	VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.
a b c	B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero.	B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo,	VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e

Valores éticos. 1º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
d e g h	B5.3. Dereitos da infancia.	coñecendo as súas causas e tomando conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución.	socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero.
			VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.
			VEB5.2.3. Empeñe, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.
a d e g	B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.	B5.3. Apreciar o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos.	VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións.

2º de ESO

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. A dignidade da persoa			
a d h l	B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as.
a c d h l	B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma.	B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral.	VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais.
			VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			allos a ela.
a b d h l	B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.	B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade.	VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter. VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional.
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais			
a b e g h	B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.	B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática. VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.
Bloque 3. A reflexión ética			
a d h	B3.1. Diferenza entre ética e moral. B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade. VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.
a b d g h	B3.3. Estrutura moral da persoa. B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento.	VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta. VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Kohlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral.
a g h	B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.
a b c d e g h	B3.6. Características distintivas dos valores éticos. B3.7. Valores éticos e dignidade humana.	B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria. VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.
a b h l	B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. B3.9. Relativismo moral dos sofistas. B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.	B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas.	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoas das normas xurídicas, relixiosas, etc. VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas. VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto . VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.
b e g h l	B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.	B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro.	VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais , e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			<p>VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.</p> <p>VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.</p>
b h l	<p>B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins.</p> <p>B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.</p>	B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vivencia actuais.	<p>VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.</p> <p>VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.</p> <p>VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.</p>
b g h l	B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.	B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoién a súa valoración persoal arredor desta formulación ética.	<p>VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.</p> <p>VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.</p> <p>VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.</p>
Bloque 4. A xustiza e a política			
a b e h l	<p>B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.</p> <p>B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.</p>	B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles.	<p>VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.</p> <p>VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.</p>

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
b e g h l	B4.3. A política de Aristóteles. B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.	B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo.	VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado.
			VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas.
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos			
b e h	B5.1. Relacións entre ética e dereito.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións.	VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía			
a b d e f g h m	B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.	B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH.	VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.).
			VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo.
			VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.
a d g	B6.3. Problemas da tecnodependencia.	B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que conduce.	VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as

Valores éticos. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
m			súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.
a b d e f g h m	B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.	B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía.	<p>VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais.</p> <p>VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.</p>

3º de ESO

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 4. A xustiza e a política			
a c d h l	<p>B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH.</p> <p>B4.2. O Estado de dereito.</p> <p>B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.</p> <p>B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.</p>	B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes".	<p>VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH.</p> <p>VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.</p> <p>VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.</p>

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.
a d g h	B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.	B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha democracia que viole os dereitos humanos.	VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado. VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagoxia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.
a b c d h l	B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.	B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece.	VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo. VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.
a c d h	B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.	B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español.	VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.
a b c	B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH.	B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante	VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
d g h	B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.	a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos cidadáns" (artigos do 30 ao 38) e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52).	fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica.
			VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida.
			VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético.
			VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.
a b g h l ñ	B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.	B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II.	VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.
			VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".
			VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II.
a d h j	B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH. B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.	B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta.	VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.
			VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos			
a b e h	B5.1. Relación entre ética e dereito. B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade.	VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.
a b e g h l	B5.3. Xustificación das normas xurídicas. B5.4. Convencionalismo dos sofistas B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke. B5.6. Iuspositivismo de Kelsen.	B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis.	VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado. VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema. VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito. VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.
a b d e h l	B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.	B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vixente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados.	VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo. VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			<p>que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.</p> <p>VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.</p>
a b c d e g h l	B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.	B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da DUDH, coa finalidade de coñecer e propiciar o seu aprecio e respecto.	<p>VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira:</p> <p>Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación.</p> <p>Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais.</p> <p>Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade.</p> <p>Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas.</p> <p>Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais.</p> <p>Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites.</p> <p>VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social.</p>
b h l	B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.	B5.5. Comprender o desenvolvemento histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade	VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).
a c d e	B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.	B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfrenta a aplicación da DUDH.	VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os

Valores éticos. 3º ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía			
a b d e f g h	B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos.	B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH.	VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas. VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións. VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).

4º de ESO

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. A dignidade da persoa			
a b c d h	B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade,	B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o	VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza. VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano:

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
	liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal.	razón, conciencia e liberdade. VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais			
a b c d e g h	B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar.	B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven.	VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos. VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar. VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.
a c d g h	B2.2. Fenómeno da socialización global. B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos.	B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema.	VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc. VEB2.2.2. Señala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema. VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual. VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			os cidadáns e as cidadás.
Bloque 3. A reflexión ética			
a d f h	B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.	B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfronta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos.	VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.
			VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).
a d g h m	B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía.	B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia.	VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.
a b d h l	B3.4. Éticas formais e éticas materiais. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.	B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental.	VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais.
			VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal.
			VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.
b c d e g h	B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.	B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas.	VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant.
			VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
			elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.
Bloque 4. A xustiza e a política			
a c d h l	B4.1. Democracia e xustiza. B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.	B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social.	VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).
a c d h l	B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.	B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa.	VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.). VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).
Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)			
a d	B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética.	B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos	VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
g h	B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.	humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle imponen as leis xurídicas.	xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia. VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia.
a b c d e g h	B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.	B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela.	VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón). VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.
a b c d e g h	B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.	B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos.	VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar. VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.). VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
a b d e g h	B5.7. Dereito á seguridade e a paz. B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz.	B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos.	VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH). VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia. VEB5.4.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.).
a d h	B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.	B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicación da forza e do poder.	VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.). VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais. VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.			
a	B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.	B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico	VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns

Valores éticos. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
b e f h m		e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade.	criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.
a d f g h	B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.	B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais.	VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.

2.4.4.TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

A temporalización dos contidos é a seguinte:

- 1ª Avaliación: Bloque 1 e 2.
- 2ª Avaliación: Bloque 3 e 4.
- 3ª Avaliación : Bloque 5.

2.4.5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.

A metodoloxía utilizada nesta materia será una breve explicación do profesor, e a partir desta se realizarán múltiples exercicios utilizando como recursos textos(de xornais,novelas...), materiais audio-visuais(documentais, películas, material de Abalar), cancións. Tamén se fomentará o debate, intentando mellorar a súa argumentación e a formación dunha opinión propia racionalmente argumentada e o traballo en grupo co fin de potenciar o traballo colaborativo.

Dado a cantidade de estándares que establecen os contidos unha hora á semana é insuficiente para desenvolves totalmente, e como se trata de desenvolver valores máis que coñecementos nos leva a reducilos intentando traballalos en relación coa intelixencia emocional coa finalidade de desenvolver a empatía, gestionar as emocións negativas(ira, frustración ...)e desenvolver as positivas(alegría, respecto ...) básicas para relacionarnos cos demais e aceptarse a un mesmo .

2.4.6. AVALIACIÓN INICIAL.

Como avaliación inicial se fará un exercicio a partir dun texto adecuado ao nivel do curso, co fin de detectar posibles problemas de comprensión e expresión.

2.4.7. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

En xeral se considera necesario para a promoción fundamentalmente o traballo realizado en clase, que se pedirá para entregar e a actitude respetuosa e de esforzo persoal. Así os traballos recollidos se valorarán un 60%, e unha actitude colaborativa, respetuosa e de superación persoal, que se valorará cun 40%.

2.5..PSICOLOXÍA.

A psicoloxía é unha rama do saber cuxa finalidade esencial é tanto a comprensión da propia individualidade como das condutas sociais e a súa interrelación. Desde uns antecedentes históricos afastados, moi ligados ao desenvolvemento do saber filosófico, a psicoloxía evolucionou cun cariz, en certo xeito, bifronte. Por unha banda, ten unha indubidable filiación humanística; por outra parte, a súa temática busca regularidades e explicacións científicas. Con estas características distintivas, polo seu obxecto de estudo e a súa meto- doloxía, a psicoloxía pode considerarse unha disciplina moi interesante para o alumnado de segundo de bacharelato, cunha indubidable vertente práctica, na medida en que lle axu- dará a coñecerse mellor como individuo e a desenvolverse como persoa e, ao tempo, a afrontar os diversos problemas e retos que a convivencia suscita.

2.5.1. OBXECTIVOS

1. Comprender mellor o seu propio funcionamento psicolóxico e o dos demais, fomen- tando a capacidade de descentrarse do seu propio punto de vista e empatía.
2. Desenvolver actitudes de tolerancia con respecto ás condutas e ideas dos demais, especialmente aqueles que, por razóns sociais ou culturais ou por condicións psicolóxicas, difiren máis do propio alumno.
3. Adquirir estratexias eficaces para a análise dos seus problemas de aprendizaxe, relación social e control emocional, que lles proporcionen un maior control sobre o seu comportamento e as súas consecuencias.
4. Aplicar algúns coñecementos e técnicas adquiridas, especialmente aqueles relacionados coa súa propia aprendizaxe, para levalos a mellorar as súas estratexias e hábitos de traballo.

5. Coñecer algúns dos principais modelos teóricos existentes na psicoloxía, comprendendo as súas diferenzas e a diferente concepción do ser humano que subxace en cada un deles.
6. Coñecer a proxección que a psicoloxía actual ten nas súas principais áreas de aplicación práctica, como o mundo do traballo, a educación, as relacións sociais, a saúde mental ...
7. Lograr unha visión sintética do ser humano en termos de unidade biopsíquica, incluída a súa referencia ao medio social, e establecer as conexións adecuadas cos contidos doutros suxeitos de Bacharelato.

2.5.2.CONTIDOS,CRITERIO DE AVALIACIÓN,ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE,COMPETENCIAS E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN .

Psicoloxía. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A psicoloxía como ciencia			
<p>1.B1.1. A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX.</p> <p>2.B1.2. Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud.</p> <p>3.B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución.</p> <p>4.B1.4. Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes.</p>	<p>1.B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia que trata da conduta e os procesos mentais do individuo, valorando que se trata dun saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a investigación e a innovación.</p>	<p>1.PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.</p>	1.CAA
		<p>PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.</p>	a)CMCCT
<p>1.B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicoloxía.</p>	<p>2.B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicoloxía, os seus</p>	<p>2.PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir,</p>	3.CMCCT

<p>2.B1.6. Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación.</p> <p>3.B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.</p>	<p>obxectivos, as súas características e as súas ramas e técnicas de investigación, relacionándoas, como ciencia multidisciplinar, con outras ciencias cuxo fin é a comprensión dos fenómenos humanos, como a filosofía, a bioloxía, a antropoloxía, a economía, etc.</p>	<p>explicar, predicir e modificar.</p>	
		<p>3.PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.</p>	1CSC
		<p>1.PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).</p>	1.CAA

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<p>1.B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas.</p> <p>2.B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobiología.</p> <p>3.B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.</p>	<p>-B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicoloxía, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas polas correntes psicolóxicas contemporáneas, e realizando unha análise crítica de textos significativos e breves de contido psicolóxico, identificando as problemáticas formuladas e relacionándoas co estudo na unidade.</p>	<p>a)PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas.</p>	<p>▪CCEC</p>
		<p>▪PSB1 3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobiología.</p>	<p>▪CAA</p>
		<p>▪PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicología de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.</p>	<p>▪CCL</p>
		<p>▪PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.</p>	<p>▪CD</p> <p>▪CSIEE</p>
Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta			
<p>▪B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais.</p> <p>▪B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.</p>	<p>▪B2.1. Explicar a evolución do cerebro humano desde un enfoque antropológico, distinguindo as súas características específicas das doutros animais, co fin de apreciar a importancia do desenvolvemento neurológico e as consecuencias que delas se derivan.</p>	<p>▪PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.</p>	<p>▪CMCCT</p>
		<p>▪PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.</p>	<p>▪CD</p>
<p>▪B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores.</p> <p>▪B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan.</p>	<p>▪B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, fundamentalmente do encéfalo humano, distinguindo as localizacións e as funcións</p>	<p>▪PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.</p>	<p>▪CD</p>

	que deter- minan a conduta dos individuos	
		▪PSB2.2.2. Investiga e explica a organi- zación das áreas cerebrais e as súas fun- cións, e localiza nun debuxo as ▪CMCCT

Psicoloxía. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. ▪B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico acerca da explicación da conduta e na superación dalgúns trastornos e dalgunhas doenzas mentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB 3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. ▪B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgunhas doenzas producidas por alteracións xenéticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CD ▪CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CMCCT ▪CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSC

Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria

Psicoloxía. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. ▪B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía. ▪B3.3. Leis da percepción da Gestalt. ▪B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. ▪B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc. 	<p>▪B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade, valorando o ser humano como un procesador de información.</p>	<p>▪PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecendoos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CMCCT
		<p>▪PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CAA ▪CCEC
		<p>▪PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSIEE
		<p>▪PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgunhos tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CD
		<p>▪PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción. 	<p>▪B3 2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando criticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos.</p>	<p>▪PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSC

Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria

		realizados por Allport e Kramer.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪B3.7. A memoria. Atención e concentración. ▪B3.8. Tipos de atención. ▪B3.9. Alteracións da atención. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B3.3. Coñecer e analizar a estrutura, os tipos e o funcionamento da memoria humana, investigando as achegas dalgunhas teorías actuais, co fin de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CCL

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪B3.11. Esquecemento: causas. ▪B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. ▪B3.13. Distorsións e alteracións da memoria. 	<p>entender a orixe e os factores que inflúen no desenvolvemento desta capacidade no ser humano, e utilizar as súas achegas na súa propia aprendizaxe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CAA ▪CD
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos records, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CD
Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento			
<ul style="list-style-type: none"> ▪B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. ▪B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. ▪B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores. 	<p>▪B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe, identificando os factores que cada unha delas considera determinantes neste proceso, co obxecto de iniciarse na comprensión deste fenómeno e das súas aplicacións no campo social, e utilizar os seus coñecementos para mellorar a súa propia aprendizaxe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Köhler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪CCEC ▪CD

Psicoloxía. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, mediante o coñecemento dalgunhas teorías explicativas da súa natureza e o seu desenvolvemento, distinguindo os factores que inflúen nel e investigando a eficacia das técnicas de medición utilizadas e o concepto de CI, co fin de entender esta capacidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente dalgunhas técnicas de medición da intelixencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psicolóxico da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA

Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.	
--	--

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪B5.1. Teorías sobre a motivación: momeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. ▪B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. ▪B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación. ▪B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo. 	<p>▪B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos, desenvolvendo os supostos teóricos que a explican e analizando as deficiencias e os conflitos que no seu desenvolvemento conducen á frustración.</p>	<p>▪PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións.</p>	▪CAA
		<p>▪PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realitzar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración).</p>	▪CSIEE
		<p>▪PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros.</p>	▪CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪B5.5. Teorías da personalidade ▪B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade ▪B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. ▪B5.8. Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes. ▪B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. ▪B5.10. Identidade e autoestima. 	<p>▪B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan e os factores motivacionais, afectivos e cognitivos necesarios para a súa axeitada evolución, en cada fase do seu desenvolvemento.</p>	<p>▪PSB5.2.1. Describe, establecendo semelanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.</p>	▪CAA
		<p>▪PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.</p>	▪CSIEE
		<p>▪PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de</p>	▪CMCCT

Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.	
--	--

		Ro- senzweig, etc.), as probas non proyectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	
		▪PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa rela- ción entre a función da conciencia e os pro- cesos inconscientes, analizando algúns fe- nómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.	▪CCL

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
		<ul style="list-style-type: none"> PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías. B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adiccións. B5.13. Trastornos en relación ás emocións. B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. B5.15. Trastornos en relación á personalidade. B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados, co fin de comprender as perspectivas psicopatolóxicas e os seus métodos de estudo. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adiccións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, límite, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á velez), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
<ul style="list-style-type: none"> B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos. B5.18. Relación entre emoción e cognición. B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes. B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais, co obxecto de espertar o seu interese polo desenvolvemento persoal desta capacidade. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
		<ul style="list-style-type: none"> PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa.		humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	
---	--	--	--

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪B5.21. Trastornos e problemas emocionais. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa. 	▪CSC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maniaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións. 	▪CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. ▪B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B5.5. Coñecer a importancia que na maduración da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais, analizando criticamente os seus aspectos fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc. 	▪CSC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións. 	▪CCL
Bloque 6. Psicología social e das organizacións			
<ul style="list-style-type: none"> ▪B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. ▪B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. ▪B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización como a interiorización das normas e valores sociais, apreciando a súa influencia na personalidade e na conduta das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano. 	▪CSC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa. 	▪CD

▪B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller

▪PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras.

▪CSC

Psicología. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<p>▪B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica.</p> <p>▪B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.</p> <p>▪B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos.</p> <p>▪B6.8. Medidas para previr a conversión das persoas en masa.</p>	<p>▪B6. 2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento, co fin de evitar as situacións de vulnerabilidade en que da persoa poida perder o control sobre os seus propios actos.</p>	<p>▪PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.</p>	▪CD
		<p>▪PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.</p>	▪CSC
		<p>▪PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.</p>	▪CSC
		<p>▪PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.</p>	▪CSC
<p>▪B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional.</p> <p>▪B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo co-laborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, propo-sición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos.</p>	<p>▪B6.3. Entender e describir a importancia da psicología no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións, reflexionando sobre a importancia do liderado como condición necesaria para a xestión das empresas, reflexionando sobre os erros psicolóxicos que se producen na súa xestión e procurando os recursos axeitados para afrontar os problemas.</p>	<p>▪PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.</p>	▪CSIEE
		<p>▪PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e</p>	▪CSIEE

▪B6.11. Aplicación da psicoloxía
no

profesional.

Psicoloxía. 2º de bacharelato			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral.		<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
		<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout. 	<ul style="list-style-type: none"> CD

2.5.3.CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Entendendo a educación como un proceso de desenvolvemento persoal e, por iso, a metodoloxía estará acorde co período mental do alumno nesa idade. Por conseguinte, evitarase unha aprendizaxe meramente repetitiva e memorística, para promover a participación do alumnado. Para isto apoiarémonos, na estratexia de establecer conexións entre os coñecementos novos e aqueles que xa teñen; e na participación activa do alumnado no seu propio proceso de aprendizaxe.

De acordo co antedito, os 2 polos do proceso de aprendizaxe serán:

1. Actividade da profesora: Consistirá na introdución do tema, que contextualizará a través de “cuestións previas” para deducir os preconceptos dos alumnos. Isto servirá para “organizar” as unidades didácticas con conceptos suficientemente amplos como para servir de incluídores a todos os demais. Ademais haberá unha exposición informativa de todos os puntos máis relevantes do tema e das fontes da información coas que traballarán, tamén para guiar o traballo individual ou en grupos cos textos.

2. Actividade dos alumnos: Para asegurar esa conexión do alumno cos seus conceptos articularemos as unidades didácticas en torno a unha serie de textos breves e accesibles, guiados por preguntas, que permitan unha aproximación ós problemas plantexados. O traballo dos textos centrarase na comprensión e definición do vocabulario específico dos temas e no esforzo por determinar e expresar, oralmente e por escrito, a problemática que se presenta no texto,

relacionándoa cos coñecementos xa adquiridos. Os textos tamén irán dirixidos por preguntas que orienten a atención dos alumnos cara ás ideas fundamentais, facilitándolles a adquisición das técnicas básicas do comentario.

Ademais destas actividades propónse como actividades complementarias: elaboración de esquemas ou mapas conceptuais que amosen a estrutura do tema, visionado de documentais e/ou películas relacionadas co tema que irán acompañadas dunha guía didáctica para o comentario e debate posterior, debates abertos sobre temas de actualidade e lecturas de libros ou capítulos que sexan accesibles, análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos, promoción da lectura e composición de textos propios, uso de vocabulario técnico específico e un nivel de rigor lóxico e de coherencia argumentativa, debates nos que desenvolvan a súa capacidade argumentativa.

2.5.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

As diversas actividades propostas pola profesora(traballo no caderno, traballo con textos, foros e actividades propostas na Aula Virtual, cuestionarios tipo test ..) serán deseñadas en función dos estándares de aprendizaxe. A realización destes exercicios suporá un 40% da nota de avaliación por trimestre, podendo desgregar esta porcentaxe en: probas escritas(tipo test, definicións de conceptos, elaboración de esquemas conceptuais, resumos ...) que suporan o 25%; mentras que o traballo e participación tanto na aula presencial como virtual, a realización das fichas didácticas relacionadas co material audiovisual entregado na aula, participación en debates, exposicións orais ... será valorado nun 15%.

O/a estudante realizará un traballo de carácter obrigatorio por avaliación, que suporá o 60% da nota do trimestre. Tamén poderá realizar un traballo voluntario sobre unha lectura que poderá supoñer ata un 10% da nota do trimestre, sempre e cando a calificación do o traballo obrigatorio sexa como mínimo un 3.

A media aritmética das cualificacións resultantes en cada un dos trimestres dará a nota final do curso.

Entenderase que o alumno/a supera a materia se acada unha media aritmética dun 5. a puntuación mínima para facer esta media será dun 4 en cada trimestre. Os/as estudantes con algunha avaliación suspensa con menos de 4, terán que realizar un exame dos contidos non superados.

No caso de que algún estudante quede pendente para a segunda convocatoria deberá realizar o exame no día proposto.

Algúns dos procedementos utilizados na avaliación serán os seguintes: elaboración e comentario en grupo de cuestións previas, realización de esquemas ou mapas conceptuais que recollan a articulación do tema e as relacións entre os conceptos principais, elaboración dun vocabulario onde se recollan os termos básicos de cada bloque, lecturas comprensivas de textos, análise e comentario de textos pertinentes, participación en debates con rigor na expresión oral e exposicións orais.

E os instrumentos de avaliación serán: observación directa do alumnado para avaliar o seu interese, participación e esforzo, e o seu traballo individual e en grupo; as actividades realizadas(comentarios, esquemas, mapas conceptuais, vocabulario...); as probas escritas que inclúan actividades dirixidas a exercitar capacidades como a síntese, a análise, a comparación, a valoración persoal; traballos trimestrais acerca dos núcleos temáticos que se vaian vendo.

2.5.5.TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

A temporalización dos contidos é a seguinte:

- 1ª Avaliación: Bloque 1 e 2.
- 2ª Avaliación: Bloque 3 e 4.
- 3ª Avaliación : Bloque 5.

2.5.6.AVALIACIÓN INICIAL.

Como avaliación inicial se fará un exercicio a partir dun texto adecuado ao nivel do curso, co fin de detectar posibles problemas de comprensión e expresión.

2.6. MATERIAS PENDENTES.

Os alumnos con Valores éticos pendentes da ESO para recuperar a materia terán que facer en cada avaliación a lectura dun libro adaptado ao curso no que están, e sobre o cal terán que entregar un traballo sobre o que se realizará unha entrevista oral. A profesora informará ao alumno/a das datas de entrega, o esquema do traballo e os libros a ler.

Os alumnos de 2º de Bacharelato coa materia pendente Filosofía de 1º de Bacharelato para recuperar esta materia deben presentarse aos exames nas datas que marca o calendario de pendentes do centro e obter unha cualificación mínima de 5. O temario destes exames será o mesmo que no curso anterior e tamén será o mesmo o tipo de exame. A profesora informará ao alumno/a das datas e o temario de cada exame.

3. ADAPTACIÓN Á DOCENCIA SEMIPRESENCIAL E NON PRESENCIAL.

Para ambos casos utilizarase preferentemente Aula virtual como medio de comunicación entre alumno e profesora; nela a profesora colgará os apuntes, vídeos explicativos e tarefas e a súa corrección, e os alumnos enviarán os seus traballos, recibirán as correccións e poderán preguntar dúbidas.

Os contidos poderán reducirse co fin de garantir as aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias necesarias nese curso.

Para garantir o seguimento telemático dos alumnos que non dispoñan dos recursos necesarios xa os titores desde este inicio de curso detectaran os posibles casos e se buscará a maneira de resolver estas necesidades en cada caso.

Do mesmo modo para os alumnos de necesidades especiais, as tarefas adaptaranse as súas particularidades.

Respecto a avaliación intentarase sempre que sexa posible a realización da proba escrita presencial.

Así as concrecións metodolóxicas e os criterios de avaliación, cualificación e procedementos indicanse por materias.

FILOSOFÍA 4º ESO

Para a docencia non presencial a metodoloxía partirá de recursos online: breves vídeos explicativos do tema e tarefas de distintos tipos: cuestionarios, definicións de conceptos, visualización de cortos, documentais e películas co cuestionario correspondente e breves disertacións a partir de textos. Os instrumentos de avaliación serán as tarefas indicadas, cunha cualificación do 100%, que se concretará en cada unha delas. En caso de copia doutro alumno ou uso de “copia e pega” de Internet, o alumno/a terá que repetir dita tarefa.

No caso da docencia semipresencial, nas clases presenciais impartirase a explicación do tema e resolución de dúbidas e se farán as probas escritas, mentras que as tarefas propostas(indicadas anteriormente) se realizarán online.

Os instrumentos de avaliación serán a proba escrita e as tarefas realizadas online. A cualificación da proba escrita será dun 70% e das tarefas dun 30%,que se concretará en cada tarefa. En caso de “copia e pega” de Internet ou doutro/a alumno/a nas tarefas o alumno/a as deberá repetir.

Os mesmos instrumentos de avaliación e criterios de cualificación descritos en cada caso(docencia non presencial e semipresencial) se utilizarán nas recuperacións.

FILOSOFÍA 1º BACHARELATO

Para a docencia non presencial a metodoloxía partirá de recursos online como apuntes elaborados pola profesora con presentacións en Power point e vídeos explicativos a partir dos cales se realizarán diferentes tarefas: cuestionarios e textos e documentos con cuestións.

Os instrumentos de avaliación serán as tarefas propostas e unha entrevista oral individual online. A cualificación será dun 70% a entrevista oral e dun 30% as tarefas propostas, que se concretará en cada tarefa.

No caso da docencia semipresencial, será presencial a explicación do tema e resolución de dúbidas e se farán as probas escritas mentras que as tarefas propostas se realizarán online.

Os instrumentos de avaliación serán a proba escrita e as tarefas online. A cualificación da proba escrita será dun 70% e das tarefas dun 30%, que se concretará en cada tarefa.

Os mesmos instrumentos de avaliación e criterios de cualificación en cada caso(non presencial e semipresencial) se utilizarán nas probas de recuperación.

HISTORIA DA FILOSOFÍA 2º BACHARELATO

Para a docencia non presencial a metodoloxía partirá de recursos online como apuntes elaborados pola profesora e vídeos explicativos a partir dos cales se realizarán diferentes tarefas : cuestionarios, definicións de conceptos e expresións, tests e análise de textos.

Os instrumentos da avaliación serán as tarefas propostas e unha entrevista oral individual sobre algún dos estándares do tema. A cualificación será un 50% a entrevista oral e un 50% as tarefas propostas. En caso de copia na entrevista oral ou nas tarefas doutro/a alumno/a ou “copia e pega” de Internet o alumno/a as deberá repetir.

No caso da docencia semipresencial, nas clases será presencial a explicación do tema e resolución de dúbidas e se farán as probas escritas, mentras que as tarefas propostas se realizarán online.

Os instrumentos de avaliación serán a proba escrita e as tarefas online. A cualificación da proba escrita será o 70% ,e das tarefas dun 30% que se concretará en cada tarefa.

Os mesmos instrumentos de avaliación e criterios de cualificación en cada caso(non presencial e semipresencial) se utilizarán nas probas de recuperación.

PSICOLOXÍA 2º BACHARELATO

Para a docencia non presencial a metodoloxía partirá de recursos como apuntes, vídeos explicativos , documentais e películas a partir dos cales se realizarán diferentes tarefas: cuestionarios, textos con cuestións, cuestionarios de películas.

Os instrumentos de avaliación serán as tarefas propostas e unha entrevista oral individual sobre o tema. A cualificación será dun 70% a entrevista oral e dun 30% das tarefas.

No caso da docencia semipresencial , será presencial a explicación do tema e resolución de dúbidas e se fará a proba escrita, mentras que as tarefas propostas se realizarán online. A cualificación será dun 70% a proba escrita e dun 30% as tarefas.

Os mesmos instrumentos de avaliación e criterios de cualificación en cada caso(non presencial e semipresencial) se utilizarán nas probas de recuperación.

VALORES ÉTICOS ESO

Para a docencia non presencial partirá de recursos online: breves apuntes do profesor, enlaces a documentais, películas e artigos de Internet a partir dos cales realizarán diferentes tarefas: cuestionarios sobre un tema, visualización e cuestionarios sobre películas, documentais e cortos, lectura de textos e cuestionario, redaccións e breves disertacións, dilemas morais e modelos políticos.

Os instrumentos de avaliación serán as tarefas propostas en cada curso. A cualificación será un 100% as tarefas propostas, que se concretará en cada caso. No caso de copia doutro alumno/a ou “copia e pega” de Internet o alumno/a terá que repetir a tarefa.

No caso de docencia semipresencial, será presencial a explicación do profesor e tarefas de debate e algunha proba de recuperación se fose necesario, e serán online os resto das tarefas. A cualificación será un 100% as tarefas realizadas presencial e online, que se concretarán en cada caso.

Os mesmos instrumentos de avaliación e criterios de cualificación se aplicarán en cada caso(non presencial ou semipresencial) nas probas de recuperación.

4. MEDIDAS DE REFORZO.

Non se realizarán medidas especiais de reforzo a principios de curso nas materias do departamento.

Non se considera necesario en Psicoloxía, Filosofía de 4º ESO e Filosofía de 1º Bacharelato xa que se trata de materias novas para os alumnos. En Historia da Filosofía de 2º Bacharelato se volverán a tratar os aspectos fundamentais que podan quedar do curso anterior da Filosofía de 1º en diferentes autores como a gnoseoloxía, a metafísica, a ética ou a política. Igualmente en Valores éticos os temas volven a aparecer nos cursos seguintes da ESO.

5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Estas medidas inicianse coa información do orientador sobre o alumnado que ten algún tipo de problema e complementase coa avaliación inicial que permitirá valorar as súas competencias.

Un aspecto que se traballa especialmente nas materias deste departamento é propiciar o traballo en grupo fomentando así a integración dos alumnos con dificultade. Por mor do coronavirus o traballo colaborativo xa non é posible polo que se adaptarán as tarefas e contidos as capacidades do alumnado.

6. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Nas materias deste departamento están presentes os seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora e escrita, xa que forma parte da dinámica da clase.
- Educación ambiental, xa que se potencia o interese polos problemas medioambientais e a responsabilidade ante eles.
- Educación para a convivencia e a paz, xa que se fomenta o diálogo como solución ás diferenzas e o repeto á autonomía dos demais.
- Educación para a igualdade, xa que se analizan as posibles causas da xenofobia, racismo, pobreza, sexismo e outras formas de desigualdade.
- Educación para a liberdade, que pretende promover as decisión individuais e a responsabilidade persoal.
- Educación cívica, xa que é una parte nuclear das materias de Valores éticos ,Educación para a cidadanía , Ética cívica e Filosofía.

7. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

UNIDADE					
ITEMS	1	2	3	4	5
Adecuación dos contidos					
Interese dos contidos					
Interese da metodoloxía					
Consecución dos obxectivos					
Consecución das compets.					
Adecuación dos criterios de avaliación					

8. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Por mor do coronavirus neste curso as actividades extraescolares planexadas pode ser que non se podan levar a cabo.

Como actividades complementarias o Departamento participará nos proxectos que se desenvolven no instituto sobre o séc.XXI.

Asimesmo se proporán en actividades en días sinalados: día da muller traballadora, día dos Dereitos Humanos, día da Paz... .

7. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

Esta programación pretende ser real, é dicir, aterse de forma práctica aos obxectivos, que nestas materias se resumen en aprender a pensar por un mesmo e a vivir en sociedade, mais de tipo instrumental que de adquisición de coñecementos, sen esquecer istos. Deste xeito céntrase no logro das competencias e vese obrigada a agrupar e resumir os contidos.

Ademais as memorias dos cursos anteriores amosan a necesidade de adaptar os contidos á temporalización. No caso da Filosofía de 1º Bacharelato hai un salto importante respecto á ESO no nivel conceptual, e acadar este esixe reducir contidos e traballar as capacidades de reflexión, argumentación e iniciativa persoal.

A memoria de fin de curso e os indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente mostrarán os aspectos que son necesarios mellorar ou cambiar e os motivos, cambios que se incorporarán no curso seguinte.